

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА
ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ ПРОДУКТИВНОСТІ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ**

**Інформаційний бюлетень
щодо моніторингу роздрібних цін на основні продукти
харчової та переробної промисловості
на продуктових ринках України
станом на 12 вересня 2023 року**

***(хліб, борошно, макаронні вироби, гречана та рисова
крупи, олія соняшникова, цукор)***

Шановні колеги та друзі!

НДІ «Украгропромпродуктивність» продовжує здійснювати моніторинг цін на основні види харчових продуктів, зокрема на традиційний для всієї України продуктовий набір, який складається з 10 позицій: 3 види хліба, батон, борошно, макаронні вироби, гречана та рисова крупи, соняшникова олія, цукор, що особливо актуально під час повномасштабної війни, яку росія розпочала проти України 24 лютого 2022 року.

Завдяки плідній співпраці з Міністерством аграрної політики та продовольства України, ми маємо можливість двічі на місяць надавати Вам актуальні та достовірні дані про поточні ціни на основні види харчових продуктів з огляду на ситуацію на ринку сільськогосподарської продукції.

Слава Україні!

Автори: В. М. Івченко, О. С. Зірзак, А. Л. Солошонок, О. М. Полонська.

Інформаційний бюлетень щодо моніторингу цін на основні продукти харчової та переробної промисловості на продуктових ринках України станом на 12 вересня 2023 року / [В. М. Івченко, О. С. Зірзак, А. Л. Солошонок, О. М. Полонська]. Київ: НДІ «Украгропромпродуктивність», 2023. 18 с.

Інформаційно-аналітичне видання містить узагальнену інформацію про цінову політику на ринках регіонів України, проаналізовану згідно географічного простору країни. Викладено середні ціни на основні продукти виробництва харчової та переробної промисловості – хліб, борошно, макаронні вироби, гречану та рисову крупи, олію соняшкову, цукор.

За джерело інформації слугували дані НДІ «Украгропромпродуктивність» та його філій, які були зібрані з 51 продовольчого ринку 20 регіонів України. Запропонований авторами матеріал має науково-практичну цінність, оскільки надається оперативно, з висвітленням комплексної інформації, що ґрунтується на достовірності даних.

Видання розраховане на керівників та фахівців сфери державного управління, менеджерів організацій різних форм власності, науковців, викладачів вищих навчальних закладів і коледжів, докторантів, магістрів, студентів та усіх, хто цікавиться проблемами розвитку агропродовольчого ринку держави.

ВСТУП

Харчова промисловість – пріоритетна та стратегічно важлива галузь економіки України. Продукція харчової промисловості належить до товарів першої (життєвої) необхідності, тому її стан впливає на рівень продовольчої безпеки держави, соціальну стабільність, економічне зростання.

Україна має надзвичайно сприятливі умови для розвитку харчової промисловості: широка сировинна база, місткий внутрішній ринок, достатня кількість трудових ресурсів.

Наша країна вже вийшла на світові ринки з окремими видами продукції харчової промисловості й має великий потенціал для подальшого розширення асортименту якісної продукції як для внутрішнього споживання, так і для експорту.

В Україні, як і у багатьох країнах, розвиток цієї галузі вирішує не лише національні проблеми у забезпеченні суспільства харчовими продуктами, а й сприяє досягненню глобальної продовольчої безпеки.

У системі агропромислового комплексу харчова промисловість тісно пов'язана із сільським господарством як постачальником сировини та з торгівлею. Частина галузей харчової промисловості тяжіє до сировинних районів, інша частина – до районів споживання.

Сировинною базою підприємств практично всіх галузей харчової промисловості є продукція сільськогосподарського (рослинництва й тваринництва – 48 %) та промислового походження різних галузей: мінеральні продукти (сіль, сода) – 7 %, синтетичні барвники, консерванти – 16 %, а також продукція харчової промисловості з доданою вартістю (борошно, цукор, олія, вершкове масло, виноматеріали, дріжджі та ін.) – 29 %.

Роль харчової та переробної промисловості

Харчова промисловість відіграє провідну роль у вирішенні завдань повноцінного задоволення потреб населення у високоякісних харчових продуктах. Вона є комплексною галуззю промисловості, що переробляє переважно сільськогосподарську сировину і виробляє як харчові, так і смакові продукти.

Харчова промисловість має колосальне соціально-економічне значення, оскільки задовольняє потреби населення у низці найважливіших харчових продуктів та відображає рівень життя в країні. Необхідно враховувати, що сучасна ситуація у світі характеризується, з одного боку, наявністю величезної кількості голодуючих у країнах третього світу, з другого – надлишковим виробництвом харчових продуктів у розвинутих державах, де проживає трохи більше 20 % населення планети, та з огляду на ситуацію, яка склалася в Україні – військовий стан і проблеми щодо діяльності переробної промисловості в деяких регіонах країни.

З урахуванням повсюдного попиту на продовольчі товари, підприємства харчової промисловості є найчисленнішими і включають як невеликі виробничі підприємства, так і транснаціональні корпорації. Розмір харчових підприємств залежить від виду продукції, що випускається, територіального розміщення. Але через підвищений попит на продовольчі товари витрати більшості підприємств харчової промисловості окупаються в короткі терміни, що характеризує відносно високий рівень ефективності цих підприємств.

Склад харчової та переробної промисловості

Згідно з класифікатором видів економічної діяльності (КВЕД–ДК 009:2010) виробництво харчових продуктів входить до складу переробної промисловості (розділ 10). Цей розділ об'єднує види діяльності з перероблення продовольчої сировини для виробництва харчових продуктів за наступними групами: виробництво м'яса та м'ясних продуктів; перероблення та консервування риби, ракоподібних і моллюсків; перероблення та консервування фруктів і овочів; виробництво олії та тваринних жирів; виробництво молочних продуктів; виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів і крохмальних продуктів; виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів; виробництво інших харчових продуктів (цукру, какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів, прянощів і приправ, готової їжі та страв, дитячого харчування та дієтичних харчових продуктів та ін.); виробництво готових кормів для тварин. Окремі розділи займають виробництво напоїв (розділ 11) та тютюнових виробів (розділ 12).

Харчова промисловість як сукупність галузей промисловості, підприємства яких виробляють харчові продукти, тютюнові вироби, парфумерну продукцію, формуючи продовольчу безпеку країни, забезпечує потреби населення продовольством, має тісні зв'язки з іншими сферами суспільного виробництва. На регіональному і державному рівнях вона потребує нового підходу до створення активно діючої системи управління, а також узгодженого і скоординованого розвитку окремих видів діяльності, що входять до її складу.

Роль науки в харчовій та переробній галузі

У рамках цього напрямку слід зазначити роль науки у розвитку харчової промисловості. Розвиток харчової промисловості України на сьогодні дещо ослаблено. На її функціонування впливають різні групи чинників. Харчова промисловість, як галузь, що забезпечує стійке та безперервне забезпечення населення країни харчовими продуктами належної якості, складу та структури, а також має на меті забезпечення продовольчої безпеки країни, потребує наукових розробок та методичного роз'яснення окремих інструментів, які б дозволяли на практиці підвищити ступінь її ефективності.

Найістотніший вплив на розвиток харчової промисловості мав і завжди буде мати науково-технічний прогрес. Інноваційним трансформаціям в харчовій промисловості необхідна відповідна наукова підтримка. Розробляючи та впроваджуючи у виробництво харчових продуктів сучасні, високотехнологічні інновації, підприємства підвищують

рівень конкурентоспроможності галузі як на вітчизняному, так і на зарубіжних ринках.

Інновації харчової промисловості являють собою реалізацію у господарській практиці результатів досліджень та розробок у вигляді нових покращених продуктів харчування, нових технологій, нових форм організації та управління різними сферами галузі, нових підходів до соціальних послуг та управління кадровим потенціалом. Швидке впровадження інноваційних технологій у харчовій промисловості та доступність нових методів виробництва, матеріалів і процесів продовжують впливати і на розвиток світової продовольчої системи.

Споживчий кошик

Під споживчим кошиком розуміється набір товарів, що характеризує типовий рівень і структуру місячного (річного) споживання людини або сім'ї. Використовується для розрахунку мінімального споживчого бюджету (прожиткового мінімуму), виходячи із вартості споживчого кошика у діючих цінах. Застосовується як база для порівняння розрахункових і реальних рівнів споживання.

Поживний склад середньодобового набору продуктів харчування для працездатного населення

Білки, грамів	87,1
Жири, грамів	98,4
Вуглеводи, грамів	388,1
Енергетична цінність, ккал	2790,8

Потреба кожної людини в харчових речовинах та енергії належить до основних фізіологічних потреб, є різною та залежить від багатьох чинників.

Для продуктів харчування енергетична цінність вказується із розрахунку на 100 грамів продукту (або на 100 мл напоїв), та включає в себе відомості про кількість трьох основних компонентів — білків, жирів та вуглеводів і загальну енергетичну цінність. Вміст білків, жирів, вуглеводів відображається у грамах, а калорійність – в ккал і кДж (1 ккал = 4,1868 кДж)

Енергетична цінність жирів складає 9,29 ккал/г, білків – 4,1 ккал/г, вуглеводів – 4,1 ккал/г. Хімічний склад і харчова цінність деяких поширених харчових продуктів (на 100 г):

крупя гречана – 325 ккал, білки – 10.5 г, жири – 2.3 г, вуглеводи – 63.6 г;
 горох – 304 ккал, білки – 19.3 г, жири – 2.2 г, вуглеводи – 49.8 г;
 масло вершкове – 734 ккал, білки – 0.4 г, жири – 78.5 г, вуглеводи – 0.5 г.

Встановлені рекомендовані норми білків, жирів, вуглеводів. Так, наприклад, добова норма для дітей віком від 7 до 10 років складає : білків – 78 г, жирів – 70 г, вуглеводів – 364 г, для чоловіків віком від 60 до 74 років – 65 г, 60 г, 300 г відповідно, і так для всіх інших категорій.

Під час харчування організм використовує енергію для різних цілей: регулювання дихання, перекачування крові та ін. Необхідний мінімум енергії для виживання називається показником базального метаболізму, який становить для дорослих жінок 1 330 ккал, а для дорослих чоловіків – 1 680 ккал.

Найбільш енергозатратні види діяльності (ккал/год): біг по сходах – 900; швидкий біг (16 км/год) – 750; поїздка на велосипеді (20 км/год) – 540; швидке плавання (2,4 км/год) – 460.

Для здорового харчування людині потрібні різні, збалансовані за багатьма факторами продукти – так званий продуктивний набір, який дасть змогу отримувати рекомендовані норми ккал, білків, жирів та вуглеводів при мінімальних витратах на придбання продуктів.

У цьому і полягає мета послуги побудови оптимального енергетичного балансу людини, а саме: формування продуктового кошика (вид продукту та його ваги), який забезпечить енергетичний баланс при мінімальних витратах на придбання.

Фактичні обсяги споживання основних харчових продуктів українцями залишаються нижчими за раціональні норми, розраховані Міністерством охорони здоров'я.

Найменування продуктів	Раціональна норма споживання (розрахунки МОЗ)	Фактичне споживання у 2021 році (дані Держстату)	Індикатор достатності споживання, %	Довідково: фактичне споживання у 2020 році
М'ясо та м'ясні продукти	80	53,0	66,3	53,8
Молоко та молочні продукти	380	201,5	53,0	201,9
Яйця, шт	290	272	93,8	278
Хлібні продукти	101	92,7	91,8	96,6
Картопля	124	132,4	106,8	134,0
Овочі та баштанні продовольчі культури	161	165,9	103,0	164,0
Плоди, ягоди та виноград	90	59,0	65,6	56,5
Риба та рибні продукти	20	13,2	66,0	12,4
Цукор	38	28,5	75,0	27,8
Олія	13	13,6	104,6	12,3

За 2021 рік згідно з проведеними розрахунками індикаторів достатності споживання раціональні норми досягнуті лише по картоплі, овочах та олії. Найбільший розрив спостерігається у споживанні молока та молочних продуктів – 201,5 кг на одну особу при раціональній нормі 380 кг (53,0%). Решта індикаторів – у діапазоні 65,6 %–93,8 %.

Недосягнення раціональних норм споживання значною мірою спричинене недостатнім рівнем доходів населення. Тому необхідно не лише збільшувати виробництво харчових продуктів, а, перш за все, підвищувати купівельну спроможність споживачів.

**Український науково-дослідний інститут продуктивності
агропромислового комплексу**
здійснює моніторинг цін на основні продукти
харчової та переробної промисловості
(різні види хліба, борошно, макаронні вироби,
гречану та рисову крупи, соняшкову олію, цукор)
на 51 продуктовому ринку
у розрізі 20 регіонів України

Результати моніторингу цін станом на 12 вересня 2023 року

Хліб з борошна пшеничного вищого ґатунку

Ціни станом на 12 вересня 2023 року

Ціни станом на 12 вересня 2023 року		
Середня	Мінімальна	Максимальна
35,28	33,56	37,09

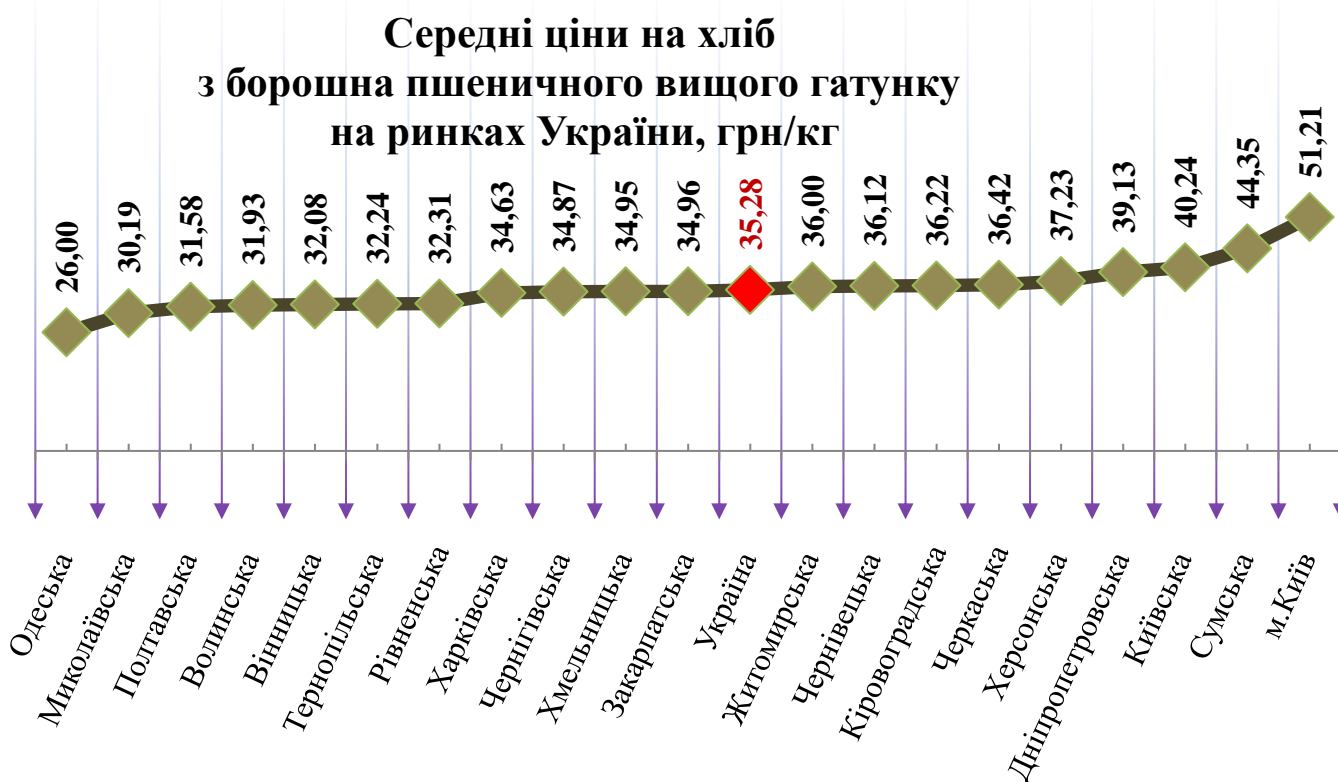
У порівнянні з 22 серпня 2023 року середня ціна не змінилася.

Ціни на обласних і районних ринках не зросли у жодному регіоні.

Найвищі ціни у м. Києві – 51,21 грн/кг, Сумській – 44,35 грн/кг та Київській – 40,24 грн/кг областях.

Найнижчі ціни у Одеській – 26,00 грн/кг, Миколаївській – 30,19 грн/кг та Полтавській – 31,58 грн/кг областях.

Хліб з борошна пшеничного першого ґатунку

Ціни станом на 12 вересня 2023 року

Середня	Мінімальна	Максимальна
31,01	29,52	32,58

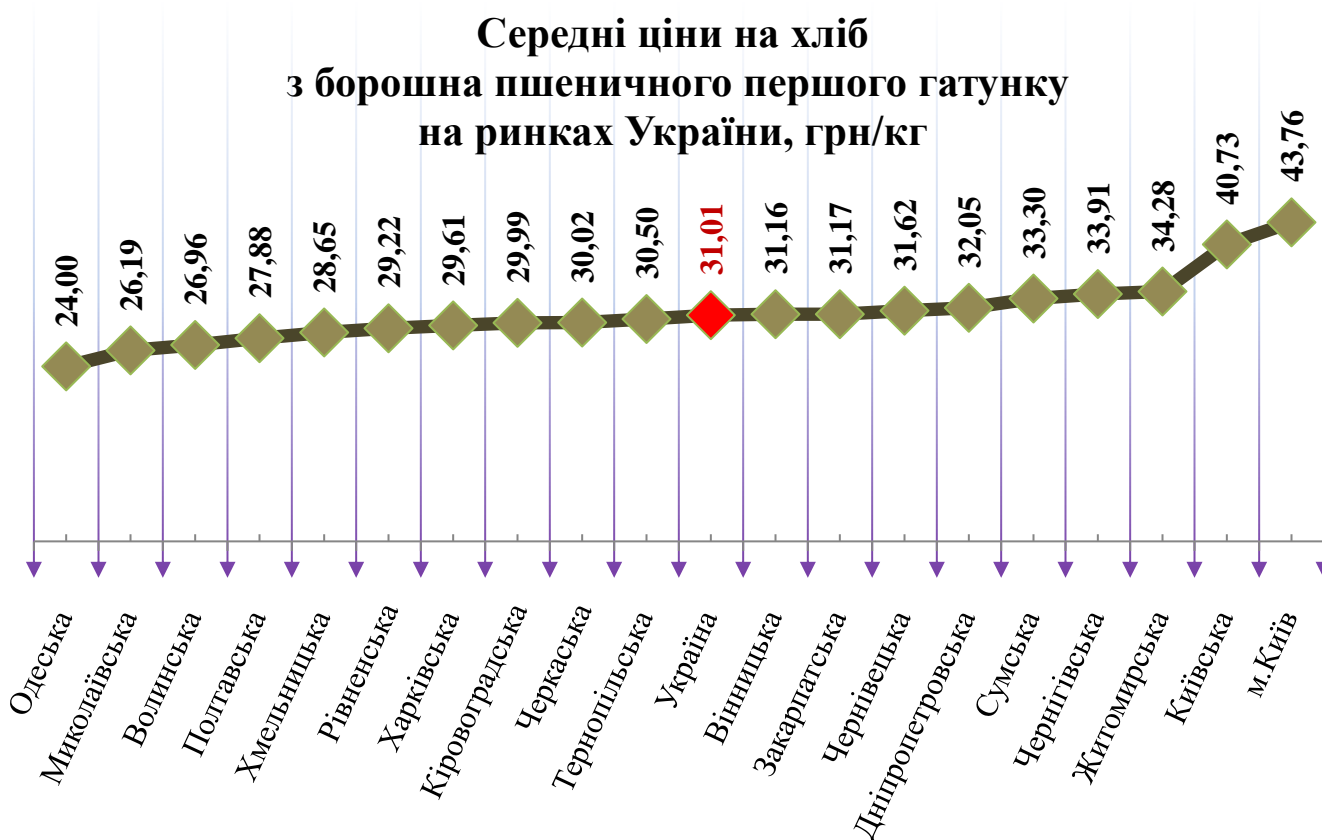
У порівнянні з 22 серпня 2023 року середня ціна не змінилася.

Ціни на обласних і районних ринках зросли у одному регіоні.

Найвищі ціни у м. Києві – 43,76 грн/кг, Київській – 40,73 грн/кг та Житомирській – 34,28 грн/кг областях.

Найнижчі ціни у Одеській – 24,00 грн/кг, Миколаївській – 26,19 грн/кг та Волинській – 26,96 грн/кг областях.

Хліб житньо-пшеничний

Ціни станом на 12 вересня 2023 року

Середня	Мінімальна	Максимальна
30,88	29,49	32,35

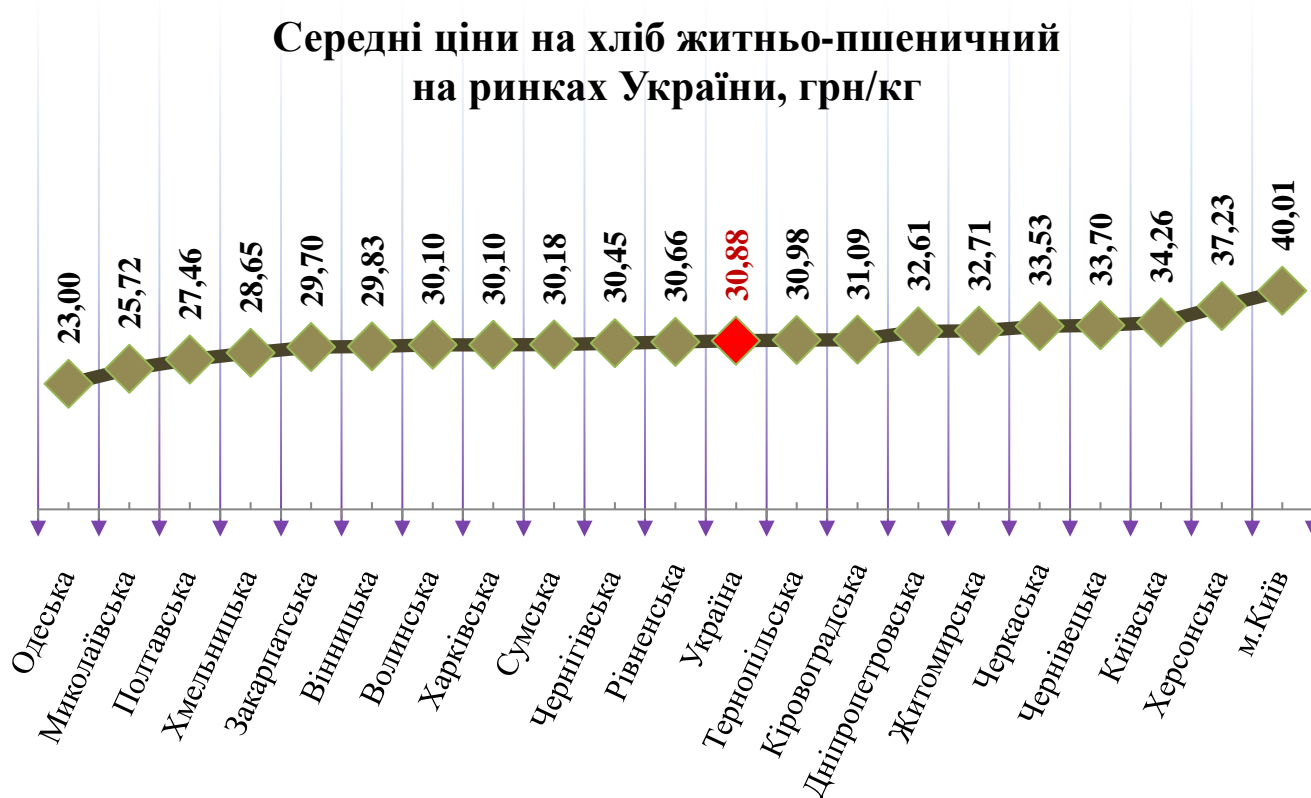
У порівнянні з 22 серпня 2023 року середня ціна не змінилася.

Зростання цін на обласних і районних ринках не відбулося у жодному регіоні.

Найвищі ціни у м. Києві – 40,01 грн/кг, Херсонській – 37,23 грн/кг та Київській – 34,26 грн/кг областях.

Найнижчі ціни у Одеській – 23,00 грн/кг, Миколаївській – 25,72 грн/кг та Полтавській – 27,46 грн/кг областях.

Батон

Ціни станом на 12 вересня 2023 року

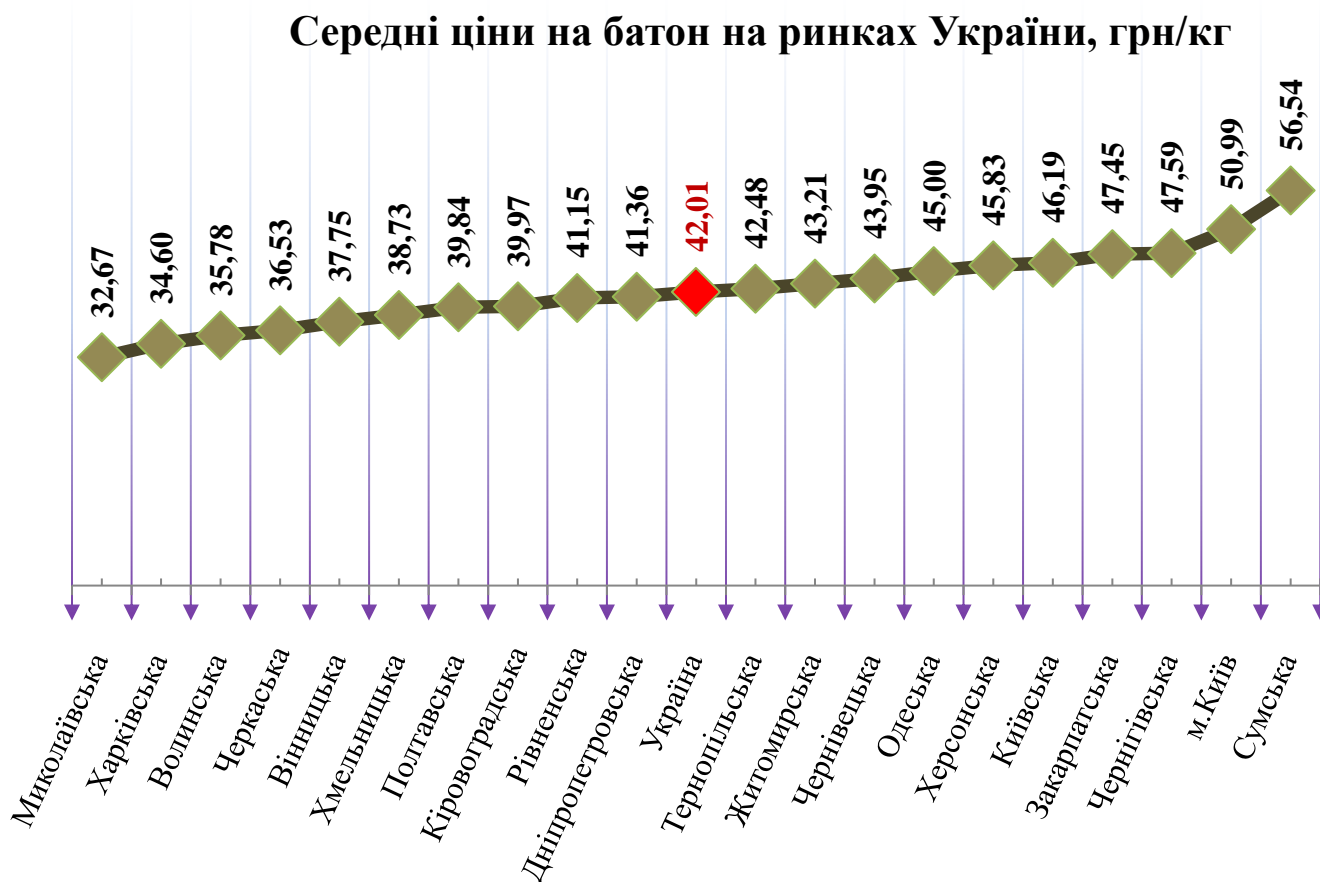
Середня	Мінімальна	Максимальна
42,01	40,48	43,60

У порівнянні з 8 серпня 2023 року середня ціна не змінилася. Зростання цін на обласних і районних ринках не відбулося у жодному регіоні.

Найвищі ціни у Сумській області – 56,54 грн/кг, м. Києві – 50,99 грн/кг та Чернігівській області – 47,59 грн/кг.

Найнижчі ціни у Миколаївській – 32,67 грн/кг, Харківській – 34,60 грн/кг Волинській – 35,78 грн/кг областях.

Борошно пшеничне вищого гатунку

Ціни станом на 12 вересня 2023 року

Середня	Мінімальна	Максимальна
18,91	17,37	20,58

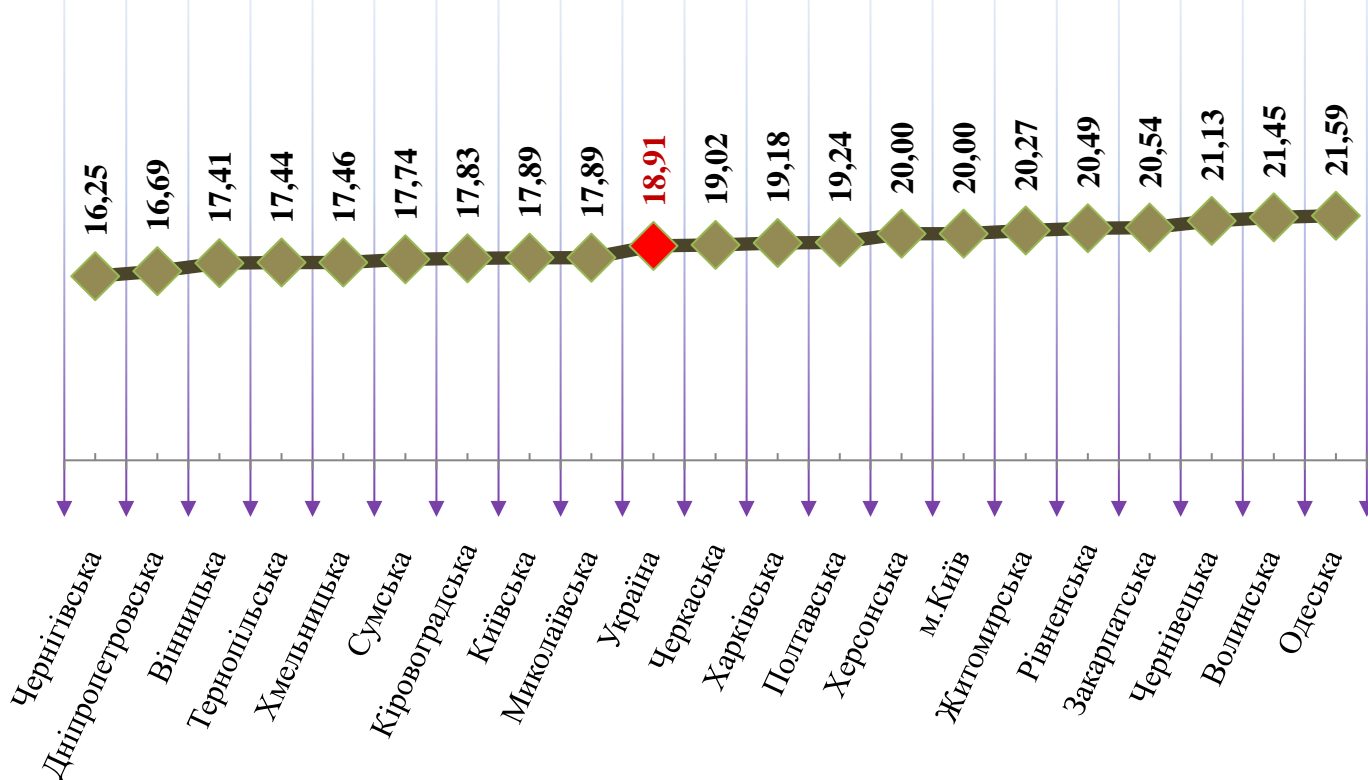
У порівнянні з 22 серпня 2023 року середня ціна зросла на **0,7 %**.
Зростання цін на обласних і районних ринках відбулося у **3** регіонах.

Найвищі ціни у Одеській – 21,59 грн/кг, Волинській – 21,45 грн/кг та Чернівецькій – 21,13 грн/кг областях.

Найнижчі ціни у Чернігівській – 16,25 грн/кг, Дніпропетровській – 16,69 грн/кг та Вінницькій – 17,41 грн/кг областях.

Середні ціни на борошно пшеничне вищого гатунку на ринках України, грн/кг

Макаронні вироби

Ціни станом на 12 вересня 2023 року

Середня	Мінімальна	Максимальна
33,08	30,63	35,74

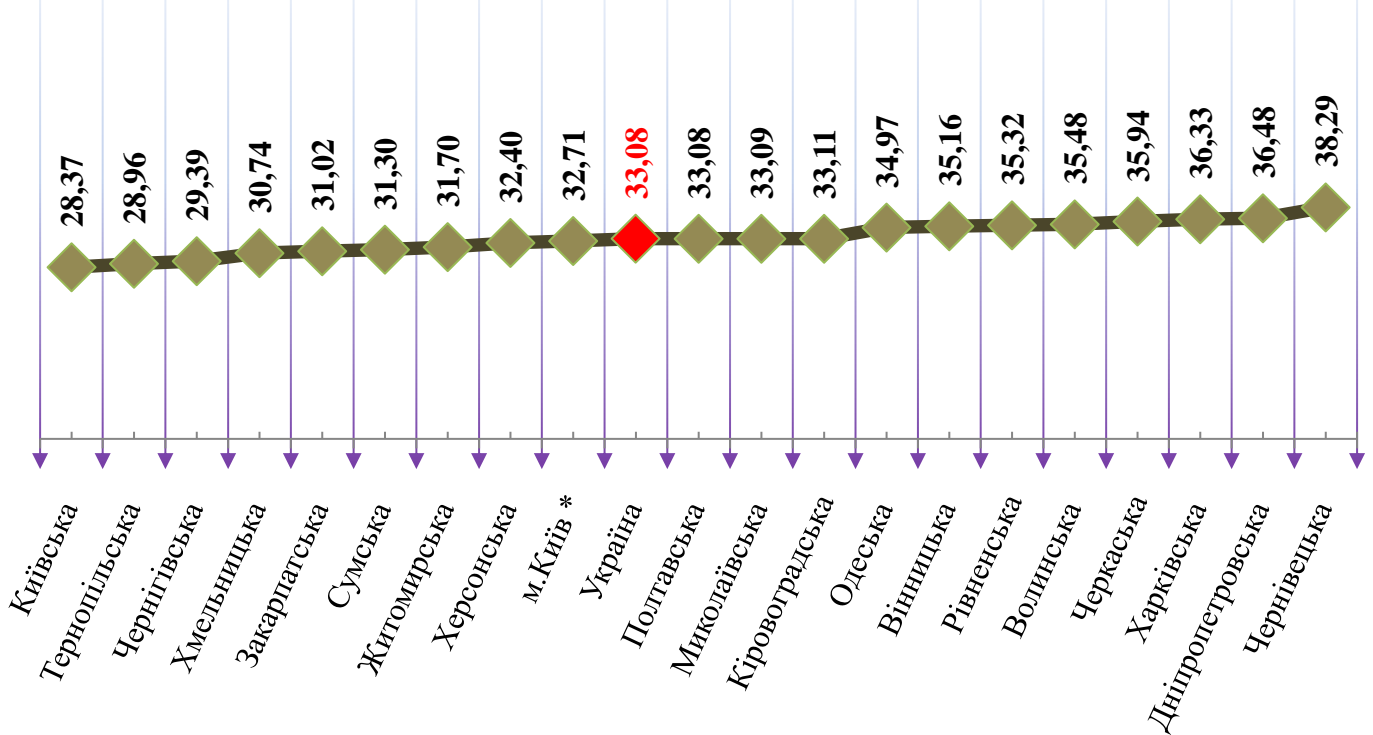
У порівнянні з 22 серпня 2023 року середня ціна знизилася на **0,2 %**.
Зростання цін на обласних і районних ринках відбулося у 2 регіонах.

Найвищі ціни у Чернівецькій – 38,29 грн/кг, Дніпропетровській – 36,48 грн/кг та Харківській – 36,33 грн/кг областях.

Найнижчі ціни у Київській – 28,37 грн/кг, Тернопільській – 28,96 грн/кг, Чернігівській – 29,39 грн/кг областях.

Середні ціни на макаронні вироби на ринках України, грн/кг

Крупа гречана

Ціни станом на 12 вересня 2023 року

Середня	Мінімальна	Максимальна
52,92	48,95	57,20

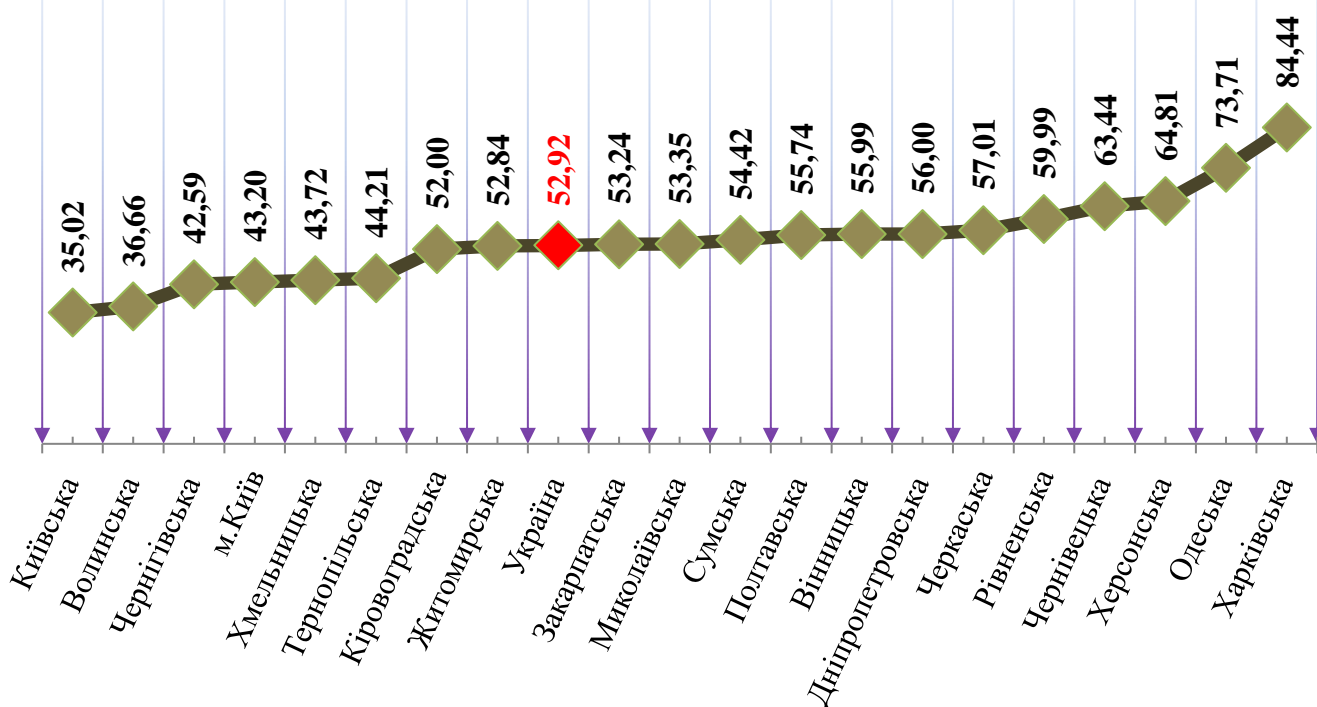
У порівнянні з 22 серпня 2023 року середня ціна знизилася на **3,1 %**. Зростання цін на обласних і районних ринках відбулося у **3** регіонах.

Найвищі ціни у Харківській – 84,44 грн/кг, Одеській – 73,71 грн/кг та Херсонській – 64,81 грн/кг областях.

Найнижчі ціни у Київській – 35,02 грн/кг, Волинській – 36,66 грн/кг та Чернігівській – 42,59 грн/кг областях.

Середні ціни на крупу гречану на ринках України, грн/кг

Крупа рисова I гатунку

Ціни станом на 12 вересня 2023 року

Середня	Мінімальна	Максимальна
53,27	50,10	56,64

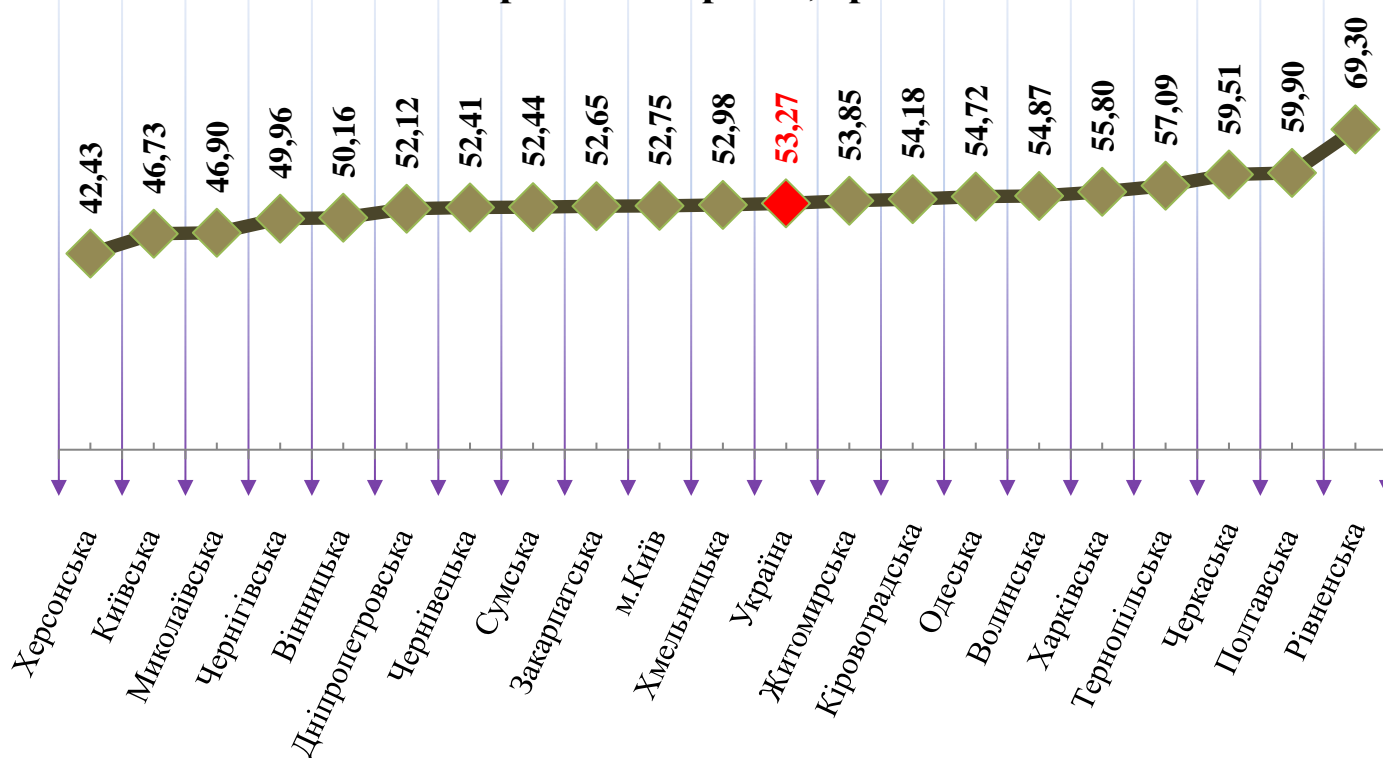
У порівнянні з 22 серпня 2023 року середня ціна зросла на **0,5 %**.
Зростання цін на обласних і районних ринках відбулося у **7** регіонах.

Найвищі ціни у Рівненській – 69,30 грн/кг, Полтавській – 59,90 грн/кг та Черкаській – 59,51 грн/кг областях.

Найнижчі ціни у Херсонській – 42,43 грн/кг, Київській – 46,73 грн/кг та Миколаївській – 46,90 грн/кг областях.

Середні ціни на крупу рисову
першого гатунку
на ринках України, грн/кг

Олія соняшникова рафінована, бутильована

Ціни станом на 12 вересня 2023 року

Середня	Мінімальна	Максимальна
58,82	55,10	62,78

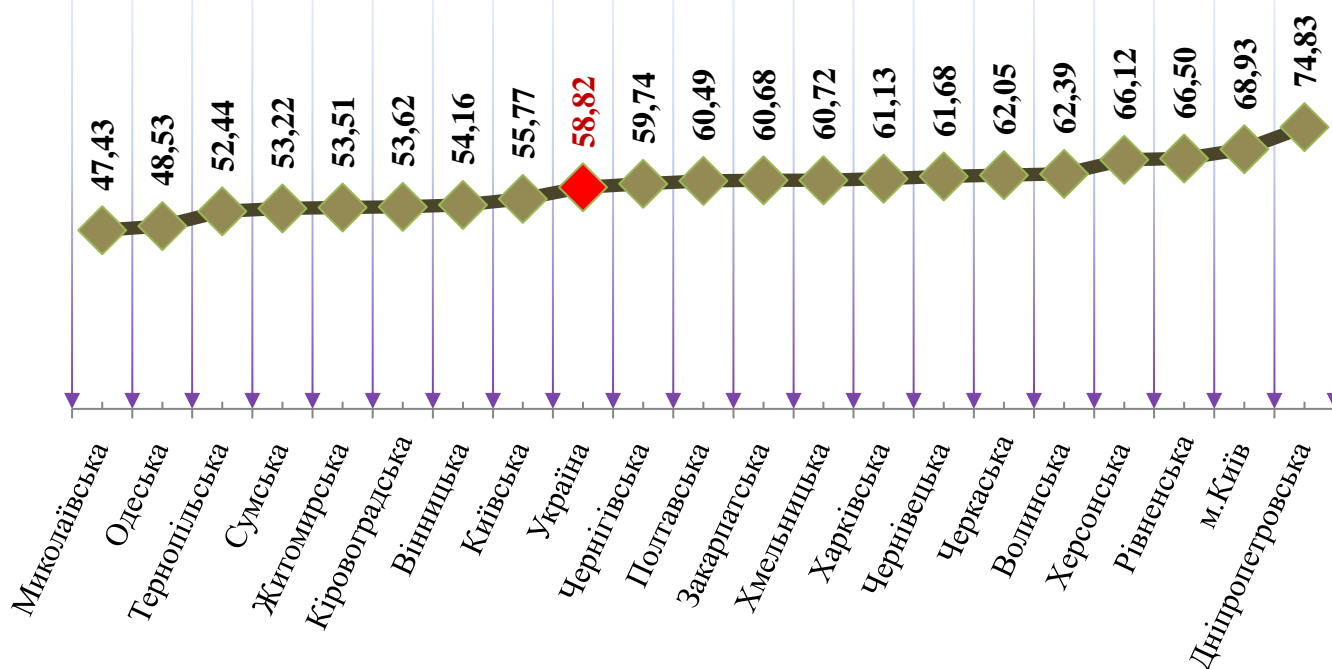
У порівнянні з 22 серпня 2023 року середня ціна знизилася на **1,1 %**. Зростання цін на обласних і районних ринках відбулося у **5** регіонах.

Найвищі ціни у Дніпропетровській області – 74,83 грн/кг, м. Києві – 68,93 грн/кг та Рівненській області – 66,50 грн/кг.

Найнижчі ціни у Миколаївській – 47,43 грн/кг, Одеській – 48,53 грн/кг, Тернопільській – 52,44 грн/кг областях.

Середні ціни на олію соняшкову рафіновану на ринках України, грн/кг

Цукор

Ціни станом на 12 вересня 2023 року

Середня	Мінімальна	Максимальна
36,14	34,78	37,55

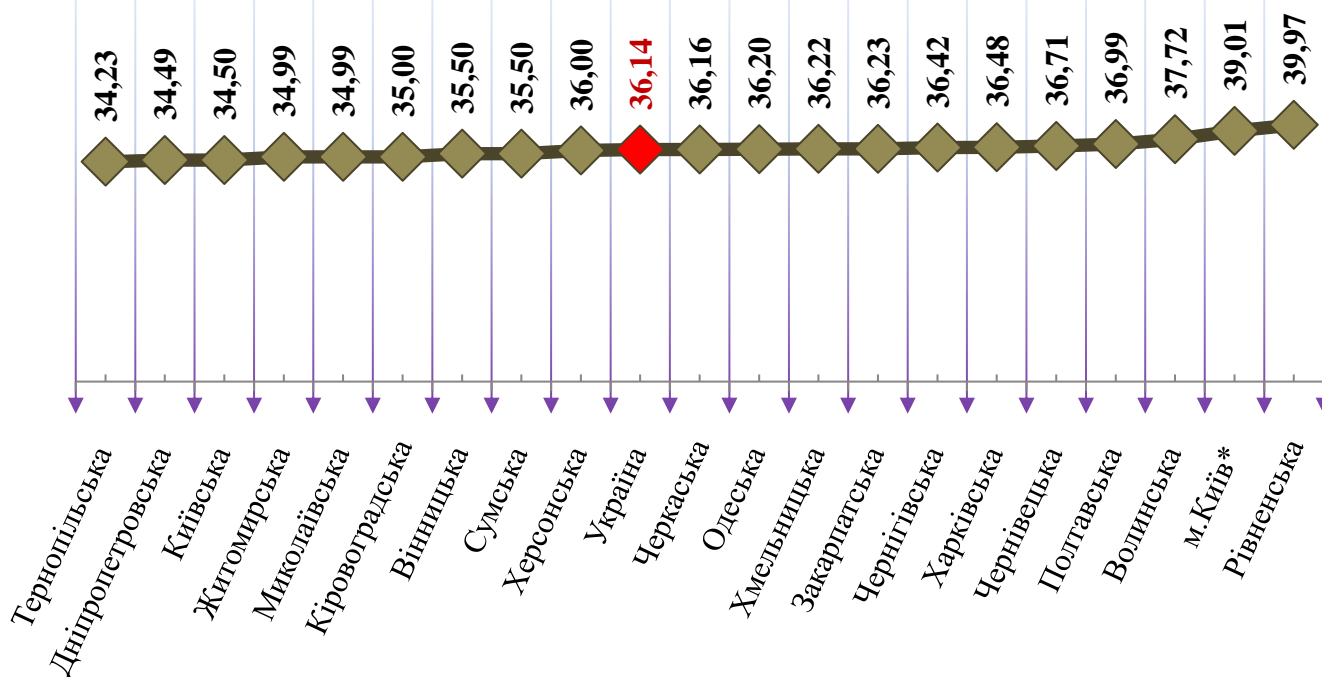
У порівнянні з 22 серпня 2023 року середня ціна зросла на **0,4 %**. Зростання цін на обласних і районних ринках відбулося у **8** регіонах.

Найвищі ціни у Рівненській області – 39,97 грн/кг, м. Києві – 39,01 грн/кг та Волинській області – 37,72 грн/кг.

Найнижчі ціни у Тернопільській – 34,23 грн/кг, Дніпропетровській – 34,49 грн/кг та Київській – 34,50 грн/кг областях.

Середні ціни на цукор на ринках України, грн/кг

**Харчова промисловість є стратегічно важливою складовою
агропромислового комплексу України,
стан якої характеризує рівень продовольчої безпеки держави.**

*Галузь утримує одне з перших місць
у структурі промислового виробництва України.*

Підприємства харчової промисловості повністю задовольняють потреби населення у високоякісних продуктах, які відповідають міжнародним стандартам, здійснюють поставки продукції як між регіонами України, так і за межі держави.

НДІ «Украгропромпродуктивність»

запрошує до співпраці.

У разі зацікавленості звертатись за контактами:

телефон: 244 -08-08

E-mail: uapp_god@ukr.net

Більш детально ознайомитись з діяльністю інституту

можна на нашому сайті

www.uapp.in.ua